

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph.D ve věci

žalobce: **Y. Z.**
st. příslušnost: X
t. č. pobytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 5. 2021, č. j. OAM-428/VL-18-ZA08-PD2-R3-2009,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 5. 2021, č. j. OAM-428/VL-18-ZA08-PD2-R3-2009, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předcházející řízení

1. Žalobce podal žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 5. 2021, č. j. OAM-428/VL-18-ZA08-PD2-R3-2009 (dále též jen „napadené rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalovaný žalobci neprodloužil doplňkovou ochranu podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“). Předmětem sporu je zákonnost napadeného rozhodnutí. Žalobce tvrdí, že mu v případě návratu do země původu i nadále hrozí vážná újma dle § 14a zákona o azylu.
2. Žalobci byla mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany udělena rozhodnutím ze dne 22. 6. 2011 a následně byla prodloužena o 24 měsíců. Důvodem udělení doplňkové ochrany byla neutěšená bezpečnostní situace v zemi původu, která žalovaného vedla k závěru, že u žalobce nebylo možné v případě návratu do vlasti vyloučit nebezpečí vážné újmy. Rozhodnutím žalovaného ze dne 18. 6. 2015 nebyla žalobci (ten byl v mezidobí několikrát odsouzen za spáchání úmyslných trestných činů) doplňková ochrana prodloužena.
3. Napadené rozhodnutí je již třetím rozhodnutím žalovaného ve věci (ne)prodloužení doplňkové ochrany žalobci. První rozhodnutí ze dne 18. 6. 2015, jímž nebyla žalobci doplňková ochrana prodloužena, bylo zrušeno rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2017, č. j. 1 Azs 216/2016 – 41. Důvodem zrušení prvního rozhodnutí žalovaného byla nesprávná kvalifikace trestné činnosti žalobce jakožto činnosti představující nebezpečí pro bezpečnost státu ve smyslu § 15a odst. 1 písm. d) zákona o azylu. Druhé rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2018, jímž opět nebyla žalobci doplňková ochrana prodloužena, bylo zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 13. 12. 2019, č. j. 34 Az 12/2018 – 76. Důvodem zrušení druhého rozhodnutí bylo nedostatečné vyhodnocení zjištěných informací o zemi původu za účelem přijetí závěru, zda žalobci již nehrozí vážná újma z důvodu bezpečnostního dění a vývoje v Bělorusku, tj. zda došlo k významné změně obecné bezpečnostní situace v Bělorusku.
4. Po vydání zrušujícího rozhodnutí krajského soudu byl s žalobcem veden doplňující pohovor dne 13. 3. 2020 a dne 25. 3. 2021, a žalovaný shromáždil zprávy o zemi původu žalobce (Informace OAMP – Vývoj po prezidentských volbách ze dne 9. 8. 2020 ze dne 14. 12. 2020, Informace MZV ČR ze dne 21. 7. 2020, Informace OAMP – Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 25. 5. 2020, Informace OAMP – Politická a lidskoprávní situace, nástin vývoje od roku 2010, vztahy s EU, ze dne 15. 5. 2020). Po porovnání informací o zemi původu se skutečnostmi uvedenými žalobcem v řízení o udělení mezinárodní ochrany žalovaný konstatoval, že došlo k takovým změnám situace v zemi původu žalobce ve vztahu k jím prezentovaným potížím, že udělení mezinárodní ochrany již v jeho případě není zapotřebí. Podle žalovaného došlo v zemi původu žalobce k takovým změnám, že s ohledem na osobní situaci žalobce nebrání jeho návratu do vlasti nebezpečí vážné újmy. Žalovaný přihlédl jak k aktuální situaci v zemi původu žalobce, tak k době, která uběhla od udělení této formy ochrany. Tvrzení žalobce, že by byl v Bělorusku hledanou osobou, vyhodnotil jako nepravděpodobnou. Žalobce nepatří mezi přední představitele opozice, politicky ani veřejně se nikterak neangažuje, od svého odjezdu během pobytu v zahraničí nevykonával nic, kvůli čemu by se měl dostat do popředí zájmu běloruských státních orgánů. Nehrozí mu ani postih související se získáním a požíváním doplňkové ochrany v ČR.

II. Obsah žaloby

5. Žalobce namítá, že žalovaný důkladně neposoudil současnou bezpečnostní situaci v zemi původu žalobce. Trvá na tom, že důvody, pro které mu byla doplňková ochrana udělena, stále trvají, situace v zemi původu se dokonce změnila k horšímu.
6. Žalovaný nesplnil podmínky § 23c písm. c) zákona o azylu, neboť své závěry o současně bezpečnostní situaci po prezidentských volbách v srpnu 2020 opřel pouze o jedinou zprávu, jejímž zpracovatelem je sám žalovaný. Proto nebyl zjištěn stav věci způsobem, o němž by nebyly důvodné pochybnosti. Žalovaný dostatečně neposoudil riziko hrozící žalobci v budoucnu. Tvrzení, že v minulosti byla situace v zemi původu nepředvídatelná, ale nyní došlo k vyjasnění, není podle žalobce podloženo.
7. Žalobce v minulosti pracoval jako řidič pro opozici a během svého pobytu v ČR vystupoval na demonstracích mířených proti vládnímu režimu v Bělorusku. Navíc mu bylo ze strany známého sděleno, že je v Bělorusku veden jako hledaná osoba na policii. Má za to, že mu i nadále hrozí újma ve smyslu § 14a zákona o azylu. Dle dostupných informací totiž v Bělorusku v případě osob účastnících se protestů či podporujících opozici dochází v případě zadržení k mučení či jinému nelidskému zacházení. Tyto praktiky jsou v Bělorusku běžné po celou dobu Lukašenkova režimu. Po prezidentských volbách v srpnu 2020 se však počet těchto obvinění navýšil, k čemuž žalobce odkázal na zprávu Amnesty International z roku 2021, zprávu Human Rights Watch z roku 2021, jakož i projev Zvláštní zpravodajky OSN pro lidská práva v Bělorusku ze dne 18. 2. 2021. Jelikož je žalobce u běloruské policie veden jako hledaná osoba, lze u něj důvodně předpokládat existenci hrozby vážné újmy. Proti jednání policie (státu) není žádná účinná ochrana.
8. Žalobce má za to, že pro naplnění podmínek vážné újmy podle § 14a zákona o azylu není nutné, aby svůj politický názor veřejně, výrazně a aktivně prezentoval. Jeho současné aktivity, kdy se účastnil několika demonstrací proti současnému běloruskému režimu, ve spojení s jeho působením jako řidiče pro opozici v minulosti, jsou dostačující k tomu, aby se dalo v jeho případě hovořit o obavách z rizika vážné újmy v případě návratu do země původu (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 54). Poukázal na to, že lidem v Bělorusku není plně zaručena možnost svobodně projevit svůj názor na politická či jiná citlivá témata, aniž by se museli obávat trestu za takové jednání, není zde vůbec zaručena svoboda shromažďování (viz zpráva Freedom House: Freedom in the world 2021 – Belarus, 3. března 2021).
9. Žalobce dále citoval z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2019, č. j. 1 Azs 137/2018 – 50 (aplikace zásady v pochybnostech ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu) a poukázal na skutečnost, že ČR na 37. zasedání pracovní skupiny Rady OSN pro lidská práva ze dne 2. 11. 2020 vyjádřila obavu nad těžkým porušováním lidských práv v Bělorusku a vyzvala jej k zastavení obtěžování, zastrašování a trestního stíhání všech jednotlivců a organizací, kteří jsou kritičtí k vládě.
10. Žalobce je nadto přesvědčen, že jeho vycestování by bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR, a to pro zásah do práva na svobodu shromažďování a svobodu projevu (čl. 10 a 11 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, dále jen „Úmluva“). Žalobce s vládnoucím režimem v Bělorusku nesouhlasí a je zřejmé, že v zemi původu by svůj názor nemohl vůbec prezentovat a musel by být obezřetný. V opačném případě by riskoval mučení či jiné nelidské zacházení. Žalovaný situaci v zemi původu bagatelizuje.

11. V případě návratu do země původu by rovněž bylo zasaženo do jeho práva na soukromý a rodinný život dle čl. 8 Úmluvy. V České republice se totiž zdržuje již více než 16 let a vybudoval si zde vazby. Žalovaný se rodinnými a sociálními vazbami žalobce na území ČR nezabýval, čímž pochybil (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2014, č. j. 1 Azs 20/2013 - 43 a rozsudek téhož soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013 - 35).

III. Vyjádření žalovaného

12. Žalovaný s výtkami žalobce nesouhlasí. Tentokrát již dostatečně posoudil změnu situace oproti období, kdy byla žalobci doplňková ochrana udělena. Provedl podrobný rozbor situace a dospěl k závěru, že se okolnosti změnily, a to především s ohledem na individuální azylový příběh žalobce. Ten byl podrobným pohovorem upřesněn tak, že již doplňkové ochrany není třeba. Žalovaný čerpal z řady zpráv o zemi původu žalobce a tyto zprávy aplikoval na jeho azylový příběh. Jeho situaci hodnotil též z pohledu navrátilých se žadatelů o mezinárodní ochranu a ani zde neshledal relevantní riziko.

IV. Posouzení věci krajským soudem

13. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; dále jen „s. ř. s.“), ve lhůtě podle § 32 odst. 1 zákona o azylu. Krajský soud tedy přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice). O žalobě soud rozhodl bez jednání, neboť pro to byly splněny zákonem stanovené podmínky (§ 51 s. ř. s.).
14. Žaloba je důvodná.
15. Mezi stranami je spor o to, zda žalobce i nadále splňoval podmínky pro prodloužení doplňkové ochrany s ohledem na důvody, pro které mu ji žalovaný původně udělil a následně prodloužil (rozhodnutím ze dne 28. 11. 2012).
16. O neprodloužení doplňkové ochrany lze rozhodnout mimo jiné tehdy, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Při posuzování zániku či změny okolností se přihlédne k tomu, zda změna okolností je povahy tak významné a trvalé, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu (§ 53a odst. 4 ve spojení s § 17 odst. 1 a 2 zákona o azylu). Podstatou řízení o prodloužení doplňkové ochrany je tedy posouzení toho, zda se významně a dlouhodobě změnily okolnosti, pro které byla žadateli udělena doplňková ochrana (srov. rozsudek NSS ze dne 23. 7. 2009, čj. 1 Azs 34/2009-55).
17. Správní orgán pak nese důkazní břemeno v otázce, zda nadále trvá původní důvod udělení doplňkové ochrany, nebo zda se naopak situace v domovském státě cizince stabilizovala a tato změna je natolik významné a trvalé povahy, že cizinci nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy a odůvodňuje to zamítnutí žádosti o prodloužení doplňkové ochrany (srov. bod 22 rozsudku NSS ze dne 24. 7. 2013, čj. 6 Azs 15/2013-35). Jak k tomu uvedl Městský soud v Praze, „[m]á-li žalovaný prodloužení doplňkové ochrany odepřít, musí prokázat zásadní změnu okolností v těch aspektech, jež dříve považoval za klíčové. Rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany není rozhodnutím „na zelené louce“, kdy se od základu zkoumají důvody

pro udělení mezinárodní ochrany, jako je tomu při první žádosti o mezinárodní ochranu. Jádro prodlužovacího řízení podle ustanovení § 53a odst. 4 zákona o azylu představuje posouzení toho, zda se zásadním způsobem změnily okolnosti, jež vedly k udělení mezinárodní ochrany. Fakticky se jedná o jakýsi přezkum, který vychází z původního rozhodnutí a konfrontuje je s aktuální situací. Stěžejní důvody, jež dříve vedly k udělení doplňkové ochrany, nelze v prodlužovacím řízení zpětně měnit nebo dokonce doplňkovou ochranu neprodloužit s odůvodněním, že mezinárodní ochrana neměla být v původním rozhodnutí vůbec udělena.“ (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Az 68/2017-58, bod 17).

18. Obdobně i Nejvyšší správní soud judikoval (sice ve vztahu k odnětí doplňkové ochrany, ale důvody pro její odnětí a neprodloužení jsou totožné), že „[o]dnětí doplňkové ochrany podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona (...) o azylu, je možné, pouze pokud okolnosti, které vedly k jejím udělení, zanikly nebo se změnily do té míry, že jí již není zapotřebí. Pro účely rozhodování o odnětí doplňkové ochrany jsou tyto okolnosti fixovány v důvodech rozhodnutí o jejím udělení a následně je nelze beze změny či zrušení tohoto rozhodnutí (např. cestou mimořádných opravných prostředků) měnit. Důvodem odnětí doplňkové ochrany podle § 17a odst. 1 písm. a) citovaného zákona proto nemůže být, dospěje-li správní orgán dodatečně k závěru, že tato ochrana vůbec neměla být rozhodnutím o jejím udělení poskytnuta“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011-57).
19. Platí tedy, že pokud žalovaný doplňkovou ochranu cizinci za konkrétních okolností udělí, může následně rozhodnout o jejím neprodloužení (kromě dalších zákonem předvídaných situací) tehdy, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Nikoli jakákoliv změna okolností je však relevantní. Musí se jednat o změnu významnou a trvalou, přičemž prokázání této změny je úlohou žalovaného. Přitom platí, že čím obecnější a neurčitější jsou důvody pro udělení, případně prodloužení doplňkové ochrany, tím obtížnější bude odůvodnit její neprodloužení. To však nemůže jít k tíži žalobci (obdobně viz výše citovaný rozsudek Městského soudu v Praze). I v tomto případě bylo jak odůvodnění rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany žalobci tak i odůvodnění rozhodnutí o jejím prodloužení velice obecné.
20. Krajský soud v rozsudku ze dne 13. 12. 2019, č. j. 34 Az 12/2018 – 76, jímž bylo zrušeno předcházející rozhodnutí žalovaného o neudělení doplňkové ochrany žalobci, uzavřel, že ve správním řízení nebyly ověřeny takové důvody, které by svědčily o kvalifikované změně bezpečnostní situace v Bělorusku, pro kterou by žalobci již nehrozila vážná újma v případě jeho návratu do vlasti. Žalovaný byl již v tomto rozsudku upozorňován na to, že odejmutí doplňkové ochrany je možné pouze tehdy, došlo-li ke kvalifikované změně, resp. úplnému zániku těch okolností, které vedly k udělení doplňkové ochrany (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011 – 57). V případě žalobce to s ohledem na důvody, pro které mu byla doplňková ochrana udělena, znamená, že v Bělorusku došlo ke *vsutku významné změně obecné bezpečnostní situace*. Na přesnou povahu potíží, které hrozily žalobci při návratu do vlasti, lze usuzovat pouze z obsahu správního spisu.
21. I nyní soud zkoumal, jaké argumenty vedly správní orgán k udělení doplňkové ochrany a zda tyto argumenty byly aktuálními zprávami o zemi původu vyvráceny. Byla-li žalobci udělena doplňková ochrana z důvodu obecně neuspokojivé bezpečnostní situace v Bělorusku, je nyní předmětem posouzení to, zda se tato situace změnila natolik, že ji lze

označit za uspokojivou (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2021, č. j. 7 Azs 249/2020 – 29).

22. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí zaměřil na tvrzení žalovaného v průběhu správního řízení, že se návratu do vlasti obává kvůli své účasti na mítincích proti A. Lukašenkovi konaných v České republice. Na základě žalobcem předložených důkazů však dospěl k závěru, že tato tvrzení žalobce jsou účelová a poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2006, č. j. 3 Azs 442/2004 – 61, podle něhož nelze ojedinělou tvrzenou účast na demonstraci považovat za uplatnění zákonného důvodu pro udělení azylu spočívajícího v pronásledování za uplatňování politických práv a svobod. K tomu je však nutno uvést, že žalobci nebyla mezinárodní ochrana poskytnuta z důvodů spočívajících v pronásledování za uplatňování politických práv (§ 12 zákona o azylu), nýbrž mu byla poskytnuta doplňková ochrana z důvodu *natolik neuspokojivé bezpečnostní situace v zemi, že neumožňuje bezpečný návrat* žalobce do vlasti. Současně bylo v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany žalobci uvedeno, že po prezidentských volbách v prosinci 2010, kdy svůj post opět obhájil A. Lukašenko, byly odsouzeny stovky jeho odpůrců; zatýkáni byli jeho političtí oponenti, novináři a organizátoři protestních akcí.
23. Žalobce nebyl při udělování doplňkové ochrany hodnocen jako osoba podřaditelná pod kategorii „politických oponentů, novinářů či organizátorů protestních akcí“, v tomto ohledu byl jeho „individuální azylový příběh“, který nyní žalovaný akcentuje, spíše upozaděn. V rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany nebylo jednání žalobce hodnoceno jako důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. a) či písm. b) zákona o azylu. Příběh žalobce ve vztahu k této části odůvodnění shrnul žalovaný v tomto rozhodnutí tak, že žalobce pracoval jako řidič pro opoziční organizaci BNF z důvodu příznivého finančního ohodnocení. Následně se za pomoci policie zabýval nelegálním dovozem aut ze zahraničí, z čehož mu plynula provize. Když ale tuto nelegální činnost odhalila KGB, výměnou za beztrestnost po žalobci požadovala spolupráci, na což přistoupil a dokonce na popud KGB odjel do Německa. Zde vystupoval jako člen BNF a spácháním výtržnosti tuto stranu zdiskreditoval. Po návratu do vlasti z Německa vystoupil ve sdělovacích prostředcích s prohlášením, které bylo namířeno proti BNF. Vlast následně opustil jednak z důvodu, že jej KGB nedokázala ochránit před policisty, které pomohl usvědčit z majetkové trestné činnosti a jednak z důvodu obav před představiteli BNF, kteří od žalobce vyžadovali dementi zveřejněných prohlášení (pozn. soudu – žalobce následně vypověděl, že toto dementi učinil písemně na území ČR). V rozhodnutí, jímž byla žalobci udělena doplňková ochrana, žalovaný dále jako důvod pro její udělení vyloučil žalobcem uváděnou obavu z vážné újmy z důvodu, že by mohl být trestně stíhán za opuštění vlasti s použitím pasu nahlášeného jako ztracený a za podání žádosti o mezinárodní ochranu.
24. Z uvedeného lze shrnout, že důvodem pro udělení doplňkové ochrany žalobci v roce 2011 byla primárně obecně neuspokojivá bezpečnostní situace v zemi (jakkoli je z tohoto rozhodnutí rovněž zřejmé, že se žalobce „zapletl“ s KGB, nicméně jeho aktivity nebyly hodnoceny jako činnost politického charakteru). Rovněž při prodloužení této ochrany v roce 2012 žalovaný konstatoval, že by žalobce mohl být v důsledku případného zadržení, vyšetřování či dokonce dlouhodobého pobytu ve vězení vystaven nelidskému zacházení, a že nelze vyloučit závažné problémy s běloruskými státními orgány. Žalovaný na jednu stranu neuznal, že by žalobce mohl být pronásledován ve smyslu § 12 zákona o azylu,

v jeho příběhu nicméně shledal aspekty (v prodloužení doplňkové ochrany uvedl „obavy z možného trestání a věznění za neoprávněné vycestování s neplatným cestovním dokladem, předání prohlášení proti činnosti KGB prezidentskému kandidátovi či obavy z perzekuce za žádost o azyl v zahraničí“), jež by mohly vést k jeho případnému zadržení, vyšetřování či věznění, tj. k závažným problémům s běloruskými orgány, jejichž dopad na život žalobce nebyl žalovaný schopen předvídat. Jak nicméně bylo zmíněno výše, na těchto aspektech individuálního azylového příběhu žalobce žalovaný své rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany žalobci nezaložil (některé z nich nadto v prvotním rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany jako důvod výslovně vyloučil). Stěžejním důvodem udělení doplňkové ochrany tedy byla právě obecně neuspokojivá bezpečnostní situace v zemi.

25. V napadeném rozhodnutí vyšel žalovaný z informací o zemi původu žalobce, datovaných do roku 2020. Na podkladě zpráv o zemi z března a května 2020 se snažil prokázat, že v zemi došlo k „posunům, díky kterým byly zrušeny některé ze sankcí ze strany EU“ a uvedl, že doplňková ochrana byla žalobci v roce 2011 udělena především kvůli naprosté nepředvídatelnosti dané situace, která panovala i rok po prezidentských volbách v roce 2010. Podle žalovaného se od té doby vyjasnilo, že nikoli všichni obyvatelé Běloruska jsou již pouze z důvodu své fyzické přítomnosti na území Běloruska vystaveni skutečnému nebezpečí vážné újmy. To podle žalovaného platí i po prezidentských volbách v Bělorusku v srpnu 2020 a vzhledem k tomu, že žalobce ve vlasti od roku 2005 nepobývá a od svého odjezdu během pobytu v zahraničí nevykonával nic, kvůli čemu by se měl dostat do popředí zájmu běloruských státních orgánů, vážná újma u něj nehrozí. Žalobce totiž nepatří do některé ze skupin obyvatel, které mohou být v hledáčku státních orgánů (mj. nebyl, resp. nemohl být účastníkem protestů na území Běloruska).
26. Jakkoli lze do určité míry chápat snahu žalovaného o odnětí doplňkové ochrany žalobci, který se na území České republiky v minulosti dopouštěl opakovaného páčání trestné činnosti (leč nikoli ohrožující bezpečnost státu), pro posouzení napadeného rozhodnutí je podstatné, zda v zemi původu žalobce skutečně došlo k takovému významnému zlepšení obecných bezpečnostních poměrů, jež by odnětí doplňkové ochrany žalobci odůvodňovaly. Při porovnání obsahu zpráv o zemi původu, které měl žalovaný k dispozici v roce 2011, resp. 2012, a zpráv o této zemi dokumentující situaci v roce 2020, zejména pak situaci po prezidentských volbách v srpnu 2020, však rozhodně nelze rozpoznat zásadní změnu v oblasti celkové bezpečnostní situace v Bělorusku ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Poslední shromážděné informace lze naopak hodnotit spíše tak, že nejen že nedošlo k významnému a trvalému zlepšení, došlo spíše ke změně k horšímu.
27. Jak vyplývá z Informace OAMP o Bělorusku ze dne 14. 12. 2020, která hodnotí vývoj po prezidentských volbách z 9. 8. 2020, jež dle OBSE „nesplnily ani základní standardy vyplývající z běloruských mezinárodních závazků a nelze je pokládat za transparentní, svobodné ani spravedlivé“, je nutno bezpečnostní situaci v zemi považovat za poměrně vyhrocenou. Důvodem bylo tvrdé potlačování toho času masových protirežimních protestů, jakož i zatýkání napříč všemi skupinami obyvatelstva, které vyjádřilo protest proti prezidentu Lukašenkovi. Dle uvedené zprávy „nepřetržitý cyklus masových protestů, protestů specifických skupin, zatýkání a následného propouštění s různou intenzitou přetrvává až do doby publikace této informace“. Zpráva – nota bene vypracovaná dle pravidel Evropského podpůrného azylového úřadu pro otázky azylu mj. na základě

uznávaných a relevantních informací - poměrně detailně popisuje podíl a účast řadových protestujících na protivládních protestech, běloruská veřejnost je dlouhodobě jejich hlavním hybatelem. Jakkoli počet účastníků na těchto protestech v čase klesá, nelze hovořit o úplném potlačení protestů či uklidnění situace. Zpráva dále poukazuje na další aspekty, jež důvodně vzbuzují pochybnosti o závěru žalovaného, že došlo k významné změně k lepšímu v případě obecné bezpečnostní situace v Bělorusku – a sice další přimykání Lukašenkova režimu k Rusku, které mu vyjádřilo politickou, vojenskou i ekonomickou podporu, další sankce ze strany EU a jejích členských států, jiných demokratických států (např. USA) či mezinárodních organizací (např. OBSE).

28. Žalovaný z odkazované zprávy zdůraznil tvrzení na s. 11, totiž že nelze hovořit o náhodném násilí či pronásledování. Obdobná situace však panovala i po volbách v roce 2010, jak vyplývá ze zpráv o zemi původu k tomuto datu, resp. z rozhodnutí, jímž byla žalobci doplňková ochrana udělena. Jak již bylo zmíněno, skutečnost, že žalobce není představitelem opozice, nebyl politickým vězněm a nebyl ani pronásledován za uplatňování politických práv, je nerozhodná, jelikož tomu tak bylo i v době udělení doplňkové ochrany (a jejího následujícího prodloužení). Žalovaný tehdy na žalobce nahlížel jako na osobu, které může hrozit nebezpečí z důvodu celkové neuspokojivé bezpečnostní situace v Bělorusku, aniž by přihlížel k tomu, zda se žalobce účastnil protirežimních demonstrací či zda se jednalo o osobu hledanou běloruskými státními orgány. Závěr o neprodloužení doplňkové ochrany žalobci tedy nyní žalovaný nemůže stavět pouze na tom, že žalobce v zemi původu dlouho nebyl, a proto mu nehrozí riziko zájmu ze strany běloruských státních orgánů. Na podkladě informací o situaci v Bělorusku po prezidentských volbách v srpnu 2020 je totiž zjevné, že situace v zemi se plynutím času nezměnila a je obdobně nepředvídatelná jako v roce 2011.
29. Lze shrnout, že z aktuálních informací o zemi původu, které jsou součástí správního spisu, nevyplývá, že by se situace v Bělorusku zlepšila oproti době udělení (prodloužení) doplňkové ochrany žalobci, a tudíž že by žalobci s ohledem na takovou změnu již nehrozilo nebezpečí vážné újmy dle § 14a odst. 2 zákona o azylu. Závěr žalovaného, že odpadly okolnosti, pro které byla stěžovateli doplňková ochrana udělena, tedy nemá oporu ve správním spise. To podporují i zdroje informací, na něž odkazoval žalobce v žalobě, což však soud uvádí pouze nad rámec důvodů tohoto rozhodnutí (informacemi, na něž žalobce odkazoval, soud pro nadbytečnost dokazování neprováděl). S přihlédnutím k okolnostem, pro které žalovaný žalobci udělil doplňkovou ochranu v roce 2011 a s ohledem na důvody, pro něž ji v roce 2012 prodloužil, tedy nelze dospět k závěru, že by se tyto okolnosti změnily natolik významným a trvalým způsobem, že doplňkové ochrany již není zapotřebí.
30. Na místě je též přisvědčit námitce žalobce, který na území České republiky pobývá od roku 2005, že se měl žalovaný zabývat též otázkou, zda v jeho případě nejsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Nutno ovšem podotknout, že míra podrobnosti posouzení této otázky se odvíjí především od konkrétních tvrzení žalobce, že by pouhým jeho vycestováním byly porušeny mezinárodní závazky ČR. V žalobě přitom žalobce ustal toliko na tvrzeních obecného charakteru. Ke zbývajícím žalobním argumentacím postačí s ohledem na přijaté závěry dodat, že předmětem řízení o prodloužení doplňkové ochrany není otázka případného udělení

mezinárodní ochrany na podkladě § 12 písm. b) zákona o azylu (tj. z důvodu možného budoucího pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů či postojů).

VI. Závěr

31. Z výše uvedených důvodů krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného pro nezákonnost (§ 78 odst. 1 s. ř. s.) a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V něm bude povinností žalovaného buď rozhodnout o prodloužení doplňkové ochrany žalobci, anebo na podkladě aktuálních informací o zemi původu doložit, že okolnosti, které vedly k udělení a následnému prodloužení doplňkové ochrany zanikly nebo se změnily tak významně a trvale, že doplňkové ochrany již není zapotřebí. Vypořádá se též s tím, zda v případě žalobce nejsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.
32. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na náhradu nákladů řízení, žádné však nevyčíslil, proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.
33. Krajský soud nakonec považuje za vhodné poskytnout účastníkům řízení vysvětlení týkající se změny v obsazení soudu a z toho plynoucí skutečnosti, že ve věci nerozhodovala samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D., jak byli účastníci řízení poučeni v průběhu soudního řízení, nýbrž samosoudkyně Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřlová, Ph. D. Změnou rozvrhu práce Krajského soudu v Brně č. 8 na rok 2021, která je dostupná též na www.justice.cz, totiž došlo s účinností od 1. 9. 2021 k zařazení naposled jmenované soudkyně do soudního oddělení 34 Az, do něhož je zařazena též samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D. Tato samosoudkyně je však t. č. dlouhodobě nepřítomná, a proto v této věci, která přišla na pořad jednání, rozhodovat nemohla.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 23. srpna 2022

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřlová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně